

Pedagógus továbbképzés felnőttképzési szempontból

2015. 10.19.

Ungvár

Márkus Edina – Erdei Gábor

Debreceni Egyetem

Kutatások a területen

- Az elmúlt két évtizedben folyamatosan folytak kutatások (Kelemen 2003, 2010; Gönczöl, 1998; Majoros – Perjés, 1999; Poór, 2002; Mihály, 2002; Sapsál, 1998), amelyek a pedagógus-továbbképzés témakörével foglalkoztak történeti, tartalmi-funkcionális, intézményrendszeri, nemzetközi tapasztalatok megközelítésben.

Kutatások a területen

- A legfrissebb eredményeket, tapasztalatok: a Társadalmi Megújulás Operatív Program 3.1.1 számú, „*21. századi közoktatás – fejlesztés, koordináció*” című kiemelt projekt I. szakasza keretében végzett vizsgálatok révén olvashatjuk.
- A Sági (2011) által szerkesztett *Erők és eredők* című kötetben a tanárok foglalkoztatási-bérezési helyzetéről (Varga, 2011); a pedagógusok szakmai fejlődésének jelenlegi és múltbéli helyzetéről (Sági, 2011; Gönczöl, 2011, Ceglédi, 2011) kaphatunk képet.
- A Kocsis – Sági (2012) által szerkesztett *Pedagógusok a pályán* kötetben Derényi (2012) a pedagógusok felsőoktatásban folyó szakmai továbbképzésének helyzetét mutatja be.

Kutatások a területen

- OECD TALIS-vizsgálat (Teaching and Learning International Survey) projekt: a tanárokat kérdezték meg a tanítás és a tanulás körülményeiről, munkájukról és az iskolához, mint munkahelyhez való viszonyukról.
- A felmérésben 23 ország, közöttük Magyarország is részt vett. A nemzetközi tanárvizsgálatot az OECD Nemzetközi Indikátor Munkacsoportjának (INES) az oktatás körülményeivel foglalkozó szakértői hálózata kezdeményezte, célja: a részt vevő országokban összehasonlítható mutatókkal meghatározni:
 - a pedagógiai munka értékelésének jellemzőit;
 - a tanárok továbbképzésének, szakmai fejlődésének sajátosságait,
 - a tanároknak az iskolával, mint munkahellyel, illetve a tanítással kapcsolatos attitűdjeit, nézeteit és az iskolavezetés jellemzőit (Hermann és munkatársai, 2009).

Pedagógus-továbbképzés története

- Az 1900-as évek első évtizedeiben indul.1906-ban jelent meg az első miniszteri rendelet:„Az elemi népiskolai tanítók és tanítónők továbbképző tanfolyamainak szervezete”.
- 1912-ben megalakult a Fővárosi Pedagógiai Szeminárium, az első olyan európai intézmény, amelyet a pedagógusok rendszeres és folyamatos továbbképzésére alapítottak .

Pedagógus-továbbképzés története

- A második világháborút követő időszak. 1945-ben kezdték újjászervezni a pedagógus továbbképzés rendszerét.
- 1947-től 3 éves továbbképzési tervet vezettek be. 1949-től a képzések tartalma kezdett távolodni a szakmai kérdésektől, kötelező, központosított képzéseken képezték a pedagógusok tömegeit. Centralizálták a pedagógus továbbképzést, 1952-ben létrehozták a Központi Pedagógus Továbbképző Intézetet.

Pedagógus-továbbképzés története

- A 60-as években:önkéntesség és a decentralizáció elve > egyre több helyi továbbképzési kezdeményezés alakult, megyei-járási szinten, szakmai munkaközösségek jöttek létre.
- Ugyanakkor egyre inkább meghatározóvá vált egy olyan álláspont, mely szerint a decentralizált rendszerben is szüksége van némi irányításra, amelynek révén a megyékben és a megyei jogú városokban továbbképzési kabinetek jöttek létre.
- Ezek a kabinetek a továbbképzések szervezése mellett támogatták az iskolai munkaközösségeket, szakmai fórumokat szerveztek, kiadványokat készítettek. A 70-es években komplex gyakorlati szemináriumok szervezése fűződött a nevükhöz

Pedagógus-továbbképzés története

- Az 1985-ben megjelenő közoktatási törvény növelte az önállóságot, megmaradt a tantervek központi szabályozó feladata, de az iskolák és a pedagógusok választhatták meg a konkrét tananyagokat, a helyi igényeknek, a tanulók érdeklődésének megfelelően az oktatási intézmények maguk alakíthatták a saját nevelési rendszerüket.
- 1985-ben a közoktatási törvényt követően miniszteri rendelet jelent meg a pedagógus-továbbképzés szabályozására is. A 80-as években a továbbképzési kabinetek utódaiként 1985-ben hozták létre a megyei pedagógiai intézeteket.

Pedagógus-továbbképzés története

- A 90-es években az 1993-as közoktatási törvény, és az 1995-ben életbe lépett Nemzeti Alaptanterv is jelentős átképzési, továbbképzési igényeket generált. Az Országos Közoktatási Intézetet bízták meg a pedagógus továbbképzések országos koordinálásával és a minőségbiztosítási eljárás kidolgozásával, rendszerbe való illesztésével.
- 1997-ben jelent meg, az azóta többször módosított, de máig érvényes *A pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről* szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet

A pedagógus-továbbképzések jelenlegi szabályozása

- A pedagóguspálya során a továbbképzési kötelezettség teljesítésének időtartamát a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet (4. § (2) bekezdése szabályozza. Eszerint „*a pedagógus munkakörben dolgozó a pedagógus-munkakör betöltésére jogosító oklevél megszerzését követő **hetedik év** szeptember hónap első munkanapjától addig az évig, amelyben az ötvenedik életévét betölti, augusztus hónap utolsó munkanapjáig vesz részt a kötelező hétévenkénti – **legalább 120 órás** – továbbképzésben*”.

A továbbképzés teljesítésének módjai

- akkreditált továbbképzések (leginkább 30-120 órás tanfolyamok, de speciális esetekben magasabb óraszámú képzések is elfordulnak),
- a szakvizsgával, vagy szakvizsgával egyenértékű oklevéllel záruló szakirányú továbbképzések,
- a további végzettség megszerzésére irányuló képzések (pl. további szak tanítására jogosító tanári diploma, OKJ-s emelt, vagy felsőfokú szintű képzés),
- emellett a rendelet megnevezett néhány konkrét tanfolyamot, amelynek elvégzését a továbbképzés teljesítése során figyelembe kell venni (pl. ECDL, külföldi nyelvi felkészítések).

Finanszírozás

- A pedagógus továbbképzésre fordítható állami támogatás összege a továbbképzési rendszer bevezetésétől folyamatosan csökkent.
- A továbbképzési rendszer bevezetésekor az állami költségvetésről szóló törvény e célra mintegy 3,4 milliárd Ft-ot biztosított. Ez a szint gyakorlatilag három évig maradt változatlan. A csökkenés 2000-től következett be, ekkor a fejkvóta 15 182 Ft, a 2001–2002-es költségvetési törvényben pedig 14 420 Ft/fő. 2003-ban a támogatás 14 500 Ft, 2004-ben és 2005-ben 15 000 Ft, 2006-ban lecsökkent 11 700 Ft-ra, amely 2009-ig változatlan maradt. A 2010-es költségvetésből a pedagógus továbbképzés fejkvótája kikerült.

Finanszírozás

- *„A 2000-es évek második felében a továbbképzés kialakult rendszere jelentős változáson ment keresztül, amit a finanszírozás és a vonatkozó jogszabályok megváltoztatása, valamint az EU Strukturális Alapok támogatásainak az iskolákban való megjelenése együttesen idézett elő” (Derényi, 2012: 33)*

Köszönöm a figyelmet!